

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

Félszázados jubileum.

(—h.) Ez idén lesz ötvenedik évfordulója azon nagy forduló pontnak, a mikor a pesti fiatalság élén Petőfivel s Jókaival üdvözölte az alkotmányos szabadság s jogegyenlőség hajnalának felvirradását.

A pesti fiatalság lelkesedésének láza átragadt az egész nemzetre, s az egész országban milliók ajkán hangzott vissza a forró óhaj, hogy szabad és egyenlő legyen a nemzetnek minden tagja.

A nemzet közóhaja nem teljesült.

Az előfordult események ismeretesek. Hosszú elnyomatás, vergődés következett, de a nemzet utóvégre elérte azt, amiért kardot ragadott. S most ötvenedik évfordulója közeledik a nagy kezdetnek.

Ötven év nagy idő. Az alatt nemcsak egy ember, de nemzetek életében is nagy átalakulások történhetnek.

Nem érdektelen tehát visszapillantást vetnünk az elmúlt félszázadra, s összehasonlítást tenni az ötven év előtti s a mai állapotok közt.

Ötven év előtt a nemzet az alkotmányos szabadságért s a jogegyenlőségért rajongott. Vérért és pénzért áldozta a haza oltárára, s csakis az északi zsarnok hadainak segítségével lehetett leigázni a magyart.

S Deáknak bölcsessége s Andrásynak tapintata kibékítette a királyt a nemzettel.

A kormányra jutott Deák-párt mohón fogott hozzá, hogy évtizedek mulasztásait hozza helyre, s a haladás azon fokára emelje a nemzetet, melyen más kultúrnépek állanak.

Igazságszeretet, erkölcs, lelkesedés hatotta át egész ténykedését, s csak az emberi erő gyöngeségén mult, ha nem minden sikerült úgy, ahogy azt létrehozni akarták.

A deákpárti kormánynak működése elé azonban egy hatalmas kerékkötő: a Tisza Kálmán fővezérlete alatt álló függetlenségi párt gördített folyton akadályokat.

S meddig?

Addig, míg maga Tisza Kálmán bele nem ült a Deákpárt örökébe.

Ma tartózkodunk a kritikától, majdan a történetírók feladata lesz kimutatni azt, vajjon Tisza Kálmán ellenzéki korában

valóban az ideális magyar függetlenségért hevülve vívta-e a kemény politikai harcokat, s vajjon meggyőződésének leküzdésével és nemzet érdekében tette-e, hogy elveit megváltoztatva, a kiegyezés alapjára helyezkedett, s kezébe vette a kormány rudját.

Tény az, hogy megalakította a szabadelvű pártot, hogy soha semmi ellenvéleményt nem türt, s a kormánypártot úgy alakította össze, hogy az akaratának csak végrehajtója legyen.

Eszközeiben ő nem válogatott. Ő csak sikert akart elérni. S azért a stréberszellem az ő kormányzása alatt burjánzott fel, s akkor vetette meg alapját a korrupcio.

Helyét számos év múlva másnak engedte át a kormányzásban, — de szeleme továbbra is ott maradt, s az ő tanítványai a mesterek tanait nem csak hogy követik, hanem rajta még túl is tesznek.

Igy jutottunk a jubileumi évhez.

S ha a mai állapotokat összehasonlítjuk az ötven év előtiekkel, vajjon van-e okunk a lelkesedésre?

A nemzet s a király ma bizalommal viseltetnek ugyan egymás iránt, — de mégis általános az elégedetlenség, sőt az elkeseredett alföldi paraszt nép fegyvert ragad, s lázong oly annyira, hogy a csendőrség, habár létszámát a mozgalom színhelyén megtízszerezték, rendet tartani nem tud, hanem egész ezredeket kell oda mozgósítani, akár csak háboru idején.

Ötven év előtt is általános volt az elégedetlenség, csak hogy akkor a nemzet alkotmányát, szabadságát védelmezte, most pedig az alkotmány ellen kell védekeznie.

Ötven év előtt a honfiak versenyeztek abban, hogy vért és pénzt áldoznak a haza ügyéért, most az országgyűlésen előáll egy kifogástalan gavallér, 20 év óta híve a szabadelvű pártnak, s mint az eleven lelkiismeret szólal meg, kimutatva, hogy most a gazdagok rangért és címekért adnak pénzt, s az ily erkölcstelenül összeharácsolt pénzen toborozza össze magának Bánffy az óriási mamelukereget.

Ötven év előtt tiszta erkölcs s lelkesedés, — ma korrupció és haszonlesés a rugók, melyek a hatalom élén állóknak s csatlósainak cselekedet sugallják.

Ötven év előtt magasan ragyogott a világi s egyházi tekintély, — ma megszűnt minden tekintély, s a felsőbbiséget a legtöbben csak üres váznak nézik, valódi belső erkölcsi tartalom nélkül.

Nem nehéz kitalálni, mely idők voltak válságosabbak szegény hazánkra.

S most ünnepeljünk? Igen, de könnyzárta port hullatva március 15-én, s fohászkodva az Egek irgalmas és jóságos Urához, vegye le rólunk sujtó kezét, s fordítsa el tőlünk a keserűség poharát.

Ünnepet akarnak ülni a jogfosztogatók. A magyar szabadság félszázados évfordulóját azok, a kik a magyar szabadságot a legszemérmertlenebbül lábbal tiporják. Azt akarják, hogy örüljön, ünnepeljen az egész nemzet; örüljön annak, hogy az erőszakoskodók büntetlenül csinálhatják a várnai választásokat; hogy üdvivalgásban törjön ki a nép, mert egy lelketlen vagy trothi reggeli 9 órától másnap reggel fél 7-ig csikorgó hidegben szavaztat le nyolcszáz embert, akikkel délután négy órára valamennyivel készen lehetett volna. Hanem persze akkor nem lett volna meg a többség.

Azt akarják, hogy Budapestre menjen a nép, minél tömegesebben, szekereken férfiak, asszonyok, gyermekek, hogy lássa, mennyire zsidósodott el az ország fővárosa, hogy lássa az uralkodó fő- és székvárosán, hogy a felség titulusai között nem hiába szerepel a „jeruzsálemi királyi“ cím.

Hogyan ünnepelhetünk mi; hogy vehetnénk részt a mesterséges örömmámorban, mikor rámutatnak az ország tátongó sebeire, melyek ott nyillanak Szabolcsban, meg az alföldön. Csak szivtelen ember tombolhat örömeiben, midőn családtagjai a szoba kuckóiban halálos betegségben vonaglanak.

Csinálhattok Pantheont, szabadság-szobrot, szemképráztató tűzijátékokat, versenyeket, melyeknek költségeit a kiszípolozott szegény nép fizeti meg: de a nép aligha megy oda. Ó a nép már régen nem az, amit a liberális éra „magyar nemzet“-nek nevez. Népet eddig csak ott ismerünk, hol az adót kellett fizetni, meg hol szavazatától kellett valakit megfosztani. A nép, melynek nem volt szava, most a szocialista mozgalom-

ban harsogtatja hangját. A liberális kormány felé éppen a magyar nép szórja most átkait. Legalább nem nevezhetik pánszlávnak, dákorománnak, horvát hordának, s a mozgalomnak igazán megvan a „magyar nemzeti” karaktere.

Az elcsigázott, jogát hiába kereső néprájött arra az igazságra, hogy a botnak két vége van. Elementáris következtetéssel mondja, hogy ha a kormánynak szabad túltennie magát a törvényen, akkor neki is. Ez olyan okoskodás, melyet senkinek sem sikerült még megdöntenie. Ezt ugyan csendőrszuronyal, katona-puskával egyideig elhallgattatni lehet, de megcáfolni nem.

Mikor ő a hatóságokban csak a kormánynak eszközét látja, mely tiporhat jogot, törvényt, s nem csak nem részesül ezért büntetésben, hanem még érdemül rovatik fel neki: hogyan tisztelje az ilyen hatóságot?

S ha majdan szeretett királya trónja elé járul a nemzet, őt trónra lépésének ötvenedik fordulójára alkalmából üdvözölni, őt ünneplve sóhajtsunk fel: Felséges királyunk, kegyes Atyánk! Trónodnak biztos támasza a magyar. Tanácsosaid akaratod ellenére s tudtodon kívül megszorítják a magyar alkotmányos szabadságot, ezrivel fosztják meg a népet politikai jogaitól, s nem törődnek avval, hogy megélhessen.

Vess ennek véget! Ne hagyj a hatalmasok s a gazdagok kedvéért elsorvadni ezen jobb sorsra méltó nemzetet. Sorvadásával meggyöngül a kar, mely trónodat mindig hűséggel és szeretettel védelmezi.

Bús fellegek tornyosultak össze hazánk egén.

Vajha a félszázados jubileumi év meghozná a nemzetnek a gyógyító irt: a tiszta erkölcsöket, a jogok tiszteletét s a valódi szabadságot.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A nagyságos ur.

Közlő: Schwartz Józsika.

Általános tudva lévő dolog, hogy sehol sincs úgy elharapódzva a rang és címekörtség, mint Budapesten. De nemesak a felsőbb körökben, hanem a középosztály, sőt még a munkásnépek is van ebbeli követelése.

A született fővárosi embernél megszokott ez, hanem a vidéki ugyancsak bámul, mikor egy házmesterné méltatlankodik, az ilyen megszólítás: tisztelt asszonyság!

Kikéri magának, ő „téns” asszony” s a mosónéját szólítsák asszonyságnak.

Vagy pedig: a mi hölgyeink fitymálva nézik le ama vakmerő szeladont, ki őket kisasszonynak meri szólítani. Hisz a szobalányokat szólítják így manapság, és egy jó nevelésű gavallér kizárólag így szól hölgyeihez — Honka ő nagysága — Rózsika nagysám.

Pedig mily nagy hiba! Ha a francia nők elfogadják és szeretik ez egyszerű megszólítást „madmoiselle”, annál inkább elfogadhatnák a magyar hölgyek. Mert hisz a magyar nők kedves

Rohonczy. Törökbecse képviselője és kormányparti ember, gavallér és egyenesszavú: Rohonczy Gedeon. A héten önértetének nyomása alatt fölkel és azt mondta: a kormánypart 3 millió vásárolta meg a kerületeket, én ötezer frtot kaptam, képviselőtársak adjuk ezt vissza a nemzetnek, melyet a szocializmus vesze fenyeget! Van tehát még lelkiismeret, és van még önértetes ember ebben a romlott korszakban is. És bár Rohonczy benfentes létere csak azt árulta el, a miről már a verebek is esiripelnek, mégis ő töle mondván, igaz és bár nem új dolog, mégis fölülte tanulságos a 19. század vég embereire és erkölcsseire. A szavazatokat pénzen veszik és azt mondják: ime a nemzet bizalma adta Báuffyának a többséget. Micsoda óriási hazugság! Tehát nálunk minden eladó? és ezt hívják alkotmányos életnek? Lám mily másképp gondolták ezt Eötvös, Csengery, Kossuth, mikor a népképviseletért és a felelős minisztériumért küzdöttek. Meg van ime a képviselő, és mi igazán? Hazugság. De tovább. Rohonczy szerint a pénz a kasszába a grófi, bárói és nemesi címekert gyűlt össze. Hát így szerzik ma nálunk az oly címeket, melyekkel egykoron az érdemet, a vitézséget, a hazafiságot jutalmazták? Lehet-e ilyenformán tekintélye a vezető osztálynak bárki előtt is? Mi becsület van a pénzben, melyet ezérfele módon össze szoktak harcolni az emberek s még tetejébe rangot is kapnak? Rangot, hogy az érte járó pénzen a kormány lelekvásárlást üzzön. Kettős folt, kettős gyalázat. És még valami. Bánffy fölkel és Rohonczy lelkiismereti furdalására azt mondja, hogy az semmi, hisz minden pártnak van kasszája. Van hát, de oly pénzből, melyet magok adnak össze és melyet a rendes költségekre s nem lelekvásárlásra fordítanak. Ebben a Bánffy-fele magyarzatban megdöbbentő a cinizmus, hogy a kormány se érzi többé, mintha az ilyen romlott dolgokért legalább szégyenkeznie kellene. Nem a szocialisták csinálják a forradalmat, hanem a korrupción tött kormányok. Ime mi már nem vagyunk messze a forradalomtól.

Lollok és Roszival. Sokan ismerik Lollok Józsefet, az egykori nagyszombati tanárt, majd pazmáneumi híres lelkiigazgatót, utóbb kanonokot, pazmáneumi kormányzót, pápai praelátust. Közel öt éven át az esztergomi papuevelő kormányzója is volt. Ez a férfi, tudós és érdemes, mikor elhalmoztak kiténtetésekkkel, melyeket sohasem keresett; mikor végre méltóságos úrrá neveztek ki: letette méltóságát, lemondott az esztergomi kanonioról s lazarista atyává lett, hogy a missióknak szentelje életét, s így állapotban e napokban Grácban mint szegény szerzetes fogja ünnepleni 50 éves áldozári jubileumát. Most ugyanazon esztergomi papuevelő kormányzói széken egy másik kanonok ül, hívságos és érdemtelen, de annál szerénytelenebb. Keresi a püspöki széket, midőn kolostorba kellene vonulnia, hogy élethosszigan vezekeljen. Lollokot a püspöki szék kereste s ő futott előle, sőt kolostorba vonult az, a ki nek nem volt miért vezekelnie. Szerényen meghúzódott, midőn gyertyaként a világ előtt vilá-

egyszerűségükről híresek, bizonyítva eme szép mondást: egyszerűség és szerénység ama két szárny, mely a nőt angyallá teszi.

Sok helyen pedig, már a gyermekekbe is bele van oltva a nagravágás és gőg, és sirva panaszkodnak szülőiknek, ha keresztnevükön szólítja őket a cselédség. Az ilyen nevelés megdurvítja a lelkiéletet és megmérgezi a szívet.

De hogy a tárgyra térjek, ime egy kis epizód bemutatónak a budapesti hétköznapi életből.

Mikor a vonat prűszkölve, dübörögve állt meg a nyugati pályaudvaron, Jutka szepegve, dobogó szívvvel szedte össze holmiját a harmad osztályu kupében, s félelme dacára is repesett a szíve az örömtől, hogy ő immár a szépséges Budapesten van.

Majd valami finom helyre szegődik, ahol jobb dolga lesz neki, mint volt Hajdu István bíró uramnál a szőlőfalujában, ahol még a kamasz gyerekek is megverték.

Vigyázva lépkedett le a lépcsőn, jobbra-balra néz, megy és megy, még szinte bele izzadt a batyuja cipelésébe.

Már fáradt is, tovább nem bir menni, mert amerre csak néz, mindenütt utca és utca óriási

gíthatott volna. Roszival keresi a világot, midőn pirulva, szégyennel eltelve vissza kellene húzódnia, hogy ne is lássa a világ... Ilyenek az elmentetek az életben, még Jezusnak evangéliumi fáján is. Az erény kolostorba vonul, a bűn meg az egyházi méltóságokon dúslakodva leleléz. Hogy volna ez, ha nem léteznék igazságos Isten?

Az égető kérdés.

I.

„A polgári társaság egy óramű, melynek kulcsa a kormány kezében van. Ha annak idején felhúzzák, hát meggyendesen. Ha azonban — mint vannak kormányok — a kulcsot le nem teszik, hanem csak mindig zavarják a gépet, hát egyszer csak az a bizonyos lánc elszakad, s azután szalad a gép — azaz: a nép és meg sem állapodik.”

Hugo Viktor.

A mélyen gondolkozó francia író ezen sorai több évtizeddel ezelőtt láttak napvilágot, s mily különös, teljesen reá illenek napjainkra is.

Midőn közel egy évtizeddel ezelőtt gróf Apponyi Albert egyik nagyszabású beszédjében foglalkozott a szocializmus kérdésével, mint a mely előre vetve árnyékát, a legközelebb jövőben megoldandó feladatok egyik legsürgősebbje; és az ő egyedüli sajátosságát képező szónoki eszméivel a *szociális olajsepp* alkalmazását ajánlotta a kormány és tisztelt ház figyelmébe; —

az órakulcsot kezükben tartók elhúzták gúnyos mosolylyal ajkaikat, s a mély belatású nemes gróf ez intő szavait frázisnak kúrtólve, fél és egész hivatalos szöcsöveikben elbizakodottan süstörgő szónoki röppentyűnek minősítették, mely tündöklő látványt nyújt ugyan, de gyakorlati haszna nincs.

E helytelenül alkalmazott, gúnynyal telt, gyöngé birálat realistikus logikája szerint csak a felfalt zsiros falatok fagyú maradékából összeolvasztott mécses képezne csupán gyakorlati világító eszközt; — a magasrátörő szellem fényröppentyűje pedig csak elmuló káprázatot.

Boldog együgyűség!

Hány világító röppentyű fedte fel nem egy hadjáratban az ellenfél gyöngé hadállásait, és a percekre elmuló fénysugár, nem-e volt sokszor mélyreható harcászati intézkedések okozója?

Kár volt és kár mindig a szellem fénynyilatkozását ily kevéssé becsülni. Ez mindig megboszulta magát és meg fogja boszulni magát a jövőben is.

Alig múlt el másfél hónapja, hogy úgy új év körül a kitarítottak dicsénekeket zengedeztek

házzakkal, s a szeme kimerül a sok újdonság nézésébe.

— Mit alldogálsz itt leány? — szólalt meg valaki a háta mögött, s Jutka elpirulva hebegett valamit.

— Talán szolgálatot keresel? folytatá a kérdező.

— Igen, kérném alázattal — felelte halkán.

— No jó, majd én elvezetlek egy helyszerezhöz és elviszem a holmidat is, igen?

Jutka tágra nyílt szemekkel nézett arra a barátságos urra, ki oly szíves és leereszkedő iránta. Szép, katona-féle ruhája van, s cifra sapkájára rá van írva a neve: Hordár. — Mily szép név ez! S itt bizonyosan ugy szokás az is, hogy az ember éveinek számát nyilvánosan mutogatja, mert a szép sapkán ott díszelg a „43”-as szám.

— Éu 16 éves vagyok — mondja félve.

— Miért mondd, hisz nem kérdeztem.

Erre még jobban pirul Jutka, és szörnyen röstelli a dolgot, érzi, hogy valami bakot lőtt. De csakhamar más gondolatokkal lesz telve agya, s szinte falja tekintetével a hullámozó tömeget.

Az intézethez érkeve, egy padra ültette őt a hordár.

— És most fizess négy hatost — szólott hozzá.

Magyarország szociális békéjéről. Albion kódos szigetországától kezdve a Pádisah kelet óriási birodalmán át egész a Nap fiának uralma alatt lévő Kináig sorba taglalva az országok mindenféle bajait, hálafohászokat röpitettek a népek sorsát intéző Gondviseléshez, — természetesen illő részt juttatván ebből a nagy Dezső és kabinetje böles kormányzatának is; — hogy Magyarország — az egy kiegyezési vajudástól eltekintve — ment minden belvillongástól és oly annyira úszunk a béke áldásaiban, hogy ha igazán az a kis parázs kvóta-kérdés nincs, menten el is aludnánk, oly jól megy minden.

S ime! még el sem mult a másfél hónap: kormány, országgyűlés, megyék, egyletek, társadalom, magánosok lázas izgatottsággal lesik a híreket Szabolcsból, Zemplénből és a szocializmus romboló tanaival teljesen és évek óta rendszeresen aláaknázott, fájdalom leginkább tiszta magyar vidékekről.

Bennünket, kik a nép között élünk, közte forgunk, vele érintkezünk, egy szóval vele sirunk és sajnosan vele vajmi gyéren örülünk, egy cseppet sem leptek meg a most még csak Szabolcs és Zemplénből nyilvánosságra jutott hírek.

Csendes szemlélődésünkben s a multakon okuló tépelődésünkben évek óta látjuk e mélyen lappangó kör-jelenséget, egyszer-mászor fel is emeltük óvó szavunkat, de hasztalan!

Csak azt láttuk, hogy avatatlan kezekkel, a jövővel mit sem törődve birizgálnak Magyarország állami életének óraművét, majd megállítják, majd előre hajtják, majd elhallgattatják, majd meg folyton útésre nógatják államiságunk ketyegő fenéjét.

Csak rendesen nem jár ez óramű, mutatva hüven a haladó kor idejét. Mégis az óramű *belszerkezete kellő tisztaságban* való megőrzésére, a gépezet mozgató, ütő és időt mutató tényezőinek összhangzatos, céltudatos működésére; annak a kellő időben való és szerkezetének megfelelő felhuzására s időnként a már említett és oly könnyelműen kigúnyolt szociális olajcseppel való megkenésére, máig semmi, de semmi gond sem lőn fordítva.

Nyeken is most azért derekasan. Benne vagyunk most nyakig a szocializmus kérdésében. Mig bokaig, csülökig volt, nem törődünk vele, most már érdemes vele foglalkozni. Van belőle bővíben.

Miniszter és főrend; képviselő és főispán; birtokos és bérlő; vezércikk és napihir teli van vele. És nincs kettő, a ki egyetértene abban, mit kell tenni.

Keserű ábrázattal tett eleget Jutka a követelesnek, míg egy mellette ülő elvárosiasodott leány felvilágosította, a hordárok arra valók, hogy az idegeneket kalauzolják s csomagokat szállítsanak.

Ez már az első csalódás volt, s majd el-pityeregte magát a kis fruska.

De aztán újra felderült kedélye, hisz oly szép volt körülötte minden.

Cifra palota sorok, a virágos erkélyekről vizsgálva verődött az aranyos napsugár. Virág, gyümölcs, ujság árusok kiabálása, sok-sok fogat ide-oda robbogása, s száguldó kerékpárosok bámulatba ejtették őt, s egész nap csak ezt szerette volna esodálni.

De már menni kell, s a helyszerző tanitgatja, illedelmesen csokoljon kezét a nagyságának.

Félelem is vegyül örömebe, amint felhaladnak a nagy bérház lépcsőzetén, a negyedik emeletre.

Maga a nagysága nyitotta az ajtót, mert az előbbi cselédet úgy hirtelenibe küldte el. Jutkának rendesebbnek kell lennie. Reggel kávét kell főznie és lámpát pucolni, szemetet kivinni és zsemlyét hozni, Balambérkát felöltöztetni és megmosdatni nedves törülőkendővel stb. stb. De különösen a nagyságos urat figyelmesen és gondosan

A földmivelesési miniszter tárcája költségvetésének tárgyalásakor hosszú beszédet mond, felőleli resortjának minden részletét, az égető kérdéshez kevés szava van. Izgatók szítják a tüzet, szerinte, hibásak a földbirtokosok, de hibásak a munkások is; és az aggódva felszólalóknak egy pár olecsó frázissal ripsztlál, természetesen legtöbb kijut a néppártnak s végül is kijelenti, hogy ő mindent gyógyító kuruzsló szerekkel nem rendelkezik.

Ezt nevezzük igazán akasztófa-humornak!

Talpunk alatt már inog a föld, a miniszter ur olecsó élceket gyárt és a többség tünetőleg éljenez.

Abban igaza van a miniszter úrnak, hogy ily bajoknál a kuruzslás mit sem ér.

Józan magyar ember soha sem is élt vele, nem kér belőle.

Olyan szer, a melylyel minden bajt gyógyítani lehet, nincs. Azért hát a szurony sem az. A sajtó és a gyülekezési szabadság általános megszorítása már épen nem az.

(Vége köv.)

A várnai harmadik választás.

Ujabb javított kiadása a várnai alkotmányos műveleteknek. Ezt a nevet érdemli meg a f. h. 10-én megkezdett és ugyanazon hó 11-én reggeli 1/27 órakor befejezett harmadik várnai választás.

Csakugyan „választás” volt az. Mert miként a második választásnál báró Kloch, úgy most a harmadiknál Petrács Károly választási elnök választott, illetve válogatott a választók között, a minék természetes következménye gyanánt a „pártonkívüli” Roszival kanonok ur 10 szavazattöbbséggel való fényes (!) győzelme domborodik ki.

Köszönje meg a „pártonkívüli” várnai képviselő ur Petrács Károlynak, hogy az esztergomi kanonoki stallumból immár szebb, tágasabb kilátása nyílik a szép magyar hazára. A várnai havasokról, lélekben, szép kilátás nyílik föl a püspöki városok ormára. Teljes joggal élvezheti az új várnai képviselő ur e gyönyörű kilátást. Rászolgált és sokat *áldozott* érte. De a szép ezrekre rugó áldozat még sem hozta volna meg a kívánt gyümölcsöt, ha az utolsó pillanatban nem lép közbe a választási elnök mentő keze. A hang az Petrács Károlyé volt, de a kéz az Kloché volt, az igaz, hogy nagyobb óvatosság miatt keztyűbe bujtatva.

De kezdjük a választást megelőző dolgokkal.

kiszolgálni. A nagyságos ur nagyon korán szokott felkelni.

Már reggel négy órakor megy el hazulról a hivatalba, és csak késő este 9—10 óra tájban szokott hazajönni. És még, a nagyságos ur nagyon finyás, az ételnek soh' sem szabad megközmásodnia.

Jutka áhitattal nézte a horihorgas nagyságát, amint piros, bóbítás reggeli főködtője izgett-mozgott minden fejmozdulatánál, s vékony ujjával a slafrokja rojtos szalagján babrált.

— Most pedig, — szolt hozzá leereszkedő nyájassággal — mindjárt mehetsz a piacra. Hozz félfont marhahúst, két kilo krumplit és 3 krajcárért zöldséget. Egyuttal pedig beszólhatsz Krbákné nacseságához, hogy tiszteli a von Feder (Fonfeder) nacsesága, — ott lakik a szomszédház harmadik emeletjén — s legyen szives egy pecsenyés tálat kölcsönözni, mert a nagyságos urnak a kollegája lesz holnap nálunk vacsorán.

És Jutka szivdobogás közben újra csak kijutott az utcára. Valahára, ha nehezen is, de mégis csak összevásárolta a holmikát, s a szomszédház emeletjeit háromszor összefutkosta, míg ráakadt Krbákné nagyságára. Onnét is csak haza talált, s otthon is csak elmúlt a nap valahogy, a nagysága zsörtölődése mellett is. A vacsora is készen

Ruffy a főkortes.

Hogy Ruffy képviselő a vizsgálóbíró magaslátaról egyszerre, még Sipeky képviselősége alatt, a legbuzgóbb kortes nivójára szállott alá, azt már régen tudja a nagy világ. Zokon is vették ezt Ruffynak, nemcsak báró Kloch, Sipeky s ennek sógora Baross Jusztin alispán stb., hanem a szabadelvű-párt korifeusai is. De tudta Ruffy Pál mit kaszál. Lekaszálta Sipeky Sanyi várnai réjtjét.

Elindultak a „sógor urak” az apostoli utra. De a szolgabírák, jegyzők és zsidó koresmárosokon kívül nem igen akadt hive pártonkívüli evangéliumoknak. Csak a brodnói esp.-plebános *Uskert János* mutatott kedvet, nem gátolni a sógor apostolok missióját. Be is tartotta szavát. Brodnói hivei közül csak hárman szavaztak a néppártra. A többiek, 21-en, mind Roszivalra, hivatkozván többször plebános urukra, a ki a néppárti jelöltet — ennek jelenlétében — imígyen ajánlotta hiveinek: „*En nem megyek sehova és azt mondom, hogy a jelöltek egyike sem fog titeket kihuzni a sárból*”. És Brodnó csakugyan sárban maradt. Nagy a brodnói sár!

Báró Popper.

A pártonkívüli apostolok egy kicsit rösteltek, hogy dr. Stern *Rezső* zsolnai ügyvéd szintén „kaszálni” szeretne a várnai réten és pedig „nemzeti párti” kaszával. Ezt az új kaszálót azonban senki sem akarta követni a munkába. Nyilvánosan beszéltek, hogy dr. Stern csak pressziót akart gyakorolni bizonyos körökre. Gyakorolt is, csak nem tudai milyen eredménnyel. Elég azon, hogy „érintkezésbe” lépett báró *Popperrel* és a választás előtti napon visszalépett. Különben ha báró Popper erdészei nincsenek, Roszival nem szerethetett volna annyi szavazatot. „Megmutatom ki az ur Trencsénben!” — így nyilatkozott a podhragyi báró ur.

Roszival a különvonaton.

A választás előtti napon eltűntek a kerület jegyzői és anyakönyvvezetői. Jaj volt annak a szerencsétlen halandónak, aki valami hivatalos ügyben a m. kir. anyakönyvi hivatalban járt, mert a jegyző és aljegyző urak sokkal fontosabb dolgok után néztek. Be kellett hozniok a két napig itatott választókat.

Kisuca-Ujhelyről különvonat indult a d. u. 3 óra után, hogy a vasut mentén községenkint felszedje a lelkes választókat. A zsidó-koresmákban két nap óta fogva tartott parasztek közt természetesen nagy volt a lelkesedés. Hanem e

volt már, a cipőket is kipucolta, s a nagyságos ur még sem jött.

De végre mégis. Élesen sivitott a csengő hangja.

Jutka felugrott. Megigazította fejkendőjét, egyet rántott a derekán, félénken nyitott ajtót és kívánt jó estét.

A nagyságos ur belépett.

Jutka hátrált.

— Uramfia! Hisz ez a nagyságos ur az, kinek a szép sapkáján oda van írva „Hordár 43” s aki neki a batyuját cipelté négy hatosért!

Sziporka.

Egy törvényszéki tárgyalásból.

Biró a panaszoshoz: Honnan tudja, hogy zsebkendőjét a vádlott lopta el?

Panaszos: Megismerem a sárga színéről a zsebkendőmet.

Biró: Csupán abból még nem lehet ráfogni. Nézze az én zsebkendőm is sárga színű.

Panaszos: Az nem baj, biró ur, hiszen tölem több zsebkendőt loptak el.

két napi *dreszírozás* dacára voltak olyanok is, a kik szívenkeztek Roszival zászlója alatt harcolni és hűtlenek lettek e zászlóhoz akkor, mikor már a korezmából a különvonatra kellett volna szállniok. Így Budatinban 3 brodnói választó pártolt el a jegyzőtől akkor, mikor a vonat már ott állott az országút mellett. Különös ragaszkodásra Roszival zászlajához mutat egy zadubnei parasztnak ez a nyilatkozata: „*Adja Isten, hogy megbukjunk!*”

Mikor a különvonat Zsolnára érkezett, a pártonkivüli „*törzstisztek*” leszállottak és a szintén leszállott generálist vettek körül, a ki prémes kabátja széleit az érzékeny hideg dacára allandóan a kellő distanciában tartotta széjjel, hogy az arany mellkereszt meg a vörös öv is látható legyen.

Roszival csokja.

A különvonattal érkezőkre ott várakoztak az állomáson a fővárosi liberális lapok tudósítói élükön Gajári Géza képviselővel. A „*pártonkivüli*” kanonok ur egyenesen Gajárihoz sietett és ennek bujuszára egy „*pártonkivüli*” forró esőket nyomott. Érdekesebb esőket ritkán lát az ó-zsolnai állomás. Az embernek önkénytelenül eszébe jut az a csók, a melynél elhangzott ez: *Ave rabbi!*

A malac felrakodás.

Amint a csokolódzás véget ért, két részeg választó polgár támolygott le a vonatról. Egyikök a kijárat felé törekedett. Rögtön nyakon csípték és biztos zár alá helyezték. A másik okulva pajtása esetén, vissza akart mászni föl a kocsiba. De a lába sehogy sem akarta őt vinni. Azért kellett őt ugyyszólván *darabonként* feltolni a kocsiba. Boeskoros lábait egymás után a szolgabíró, kezét a jegyző tolta fel, míg fejénél a „*Pester Lloyd*” tudósítója assistált. Ezt a valódi malac felrakodást a pártonkivüli kanonok ur is látta. Igaz, hogy elfordult tőle, szemgolyóit ideges rángatózások közt ide-oda forgatva.

Mit gondolt e csunya jelenetnél a kanonok ur? Valószínű, hogy nem gondolt a tavali *missiókra!* A mit tavai a buzgó jezsuita atyák építettek a Kiszuca mentén, azt ez idén a pártonkivüli apostol ur alaposan *kiparavolta*. Teljék öröme benne!

A választás.

A mostani harmadik várnai választáshoz nem hoztak fel katonaságot. Csupán a csendőrség, vagy 100 legény, tartotta fenn a rendet, mindenben Ruffy képviselő terve szerint. A választáshoz megérkeztek *Molnár János, Páder R., Lepényi, gr. Zichy János, Szabó István és Farkas József* néppárti képviselők. A liberális partot *Gajári Géza és Ráth Péter* képviselők reprezentálták.

Reggeli 9 órákor Roszival a vasuti indóházhoz kocsikázott ki, fogadni az érkező választókat. Bal oldalán *Sztranyavszky Ferenc* ült, az a ki a zsolnai és a nagy-tapolcsányi kath. gyűléseken az autonómáról beszélt. Bizony látjuk, hogy tempora mutantur...

A választás színhelyén szabadon jártak *igazolmány nélkül is*, egyes kiváltságos urak. A néppártra jobban ügyeltek. Bonicz az „*Alkotmány*” szerkesztője 48-ik számú igazolványt kapott, de e számból csak 2 néppárti rendező kapott igazolványt. Egyébként a mozgás meglehetősen szabad volt. Mozogtak is a „*pártonkivüli*” lélekűk, hogy pénzen elespjenek néhány szavazót a néppárti táborból.

A néppártiak megint kint voltak a község végén, míg a pártonkivüliek a „*Kamenica*” korezmában táncoltak bent a községben, közel a választási helyiséghez.

A pártonkivüliek erősen bíztak, mert 600 néppárti választóval kevesebb a választó ez idén, 115 zsidó és 39 hivatalos szavazat állott készen Roszival rendelkezésére. A többi jól fizettek. Ott a választás alatt ígérték 30-40 frtot egy szavazatért.

Különösen az esti 6 órától kezdve nagy lett a lötés-futás a pártonkivüliek között, mikor a tiszta néppárti községre került a sor. Az elnök húzta a dolgot, hogy e *veszélyes* községek a késő éjszakára maradjanak. A szavazatok így oszlottak meg:

	Markovics:	Roszival:
déli 12 ó.	48	102
esti 7 ó.	197	329
„ 10 ó.	249	371
éjjeli 1/4 1 ó.	335	405
reggeli 5 ó.	402	415
Záróra „ 1/2 6 ó.	422	417

A záróra kezdetén tehát a néppártnak 5 szavazattal többsége volt, dacára annak, hogy az elnök az éj folyamán sürűbben élt a visszautasítással.

Míg nappal alig 15 szavazatot utasított vissza, addig éjjel, mikor a tiszta néppárti községre került a sor, gondosabban válogatott az elnök ur a szavazatokban a szerint, a mint azt a beadott szavazatok aránya kívánta. Így lett megfosztva a néppárt 57 szavazattól, míg az ellenpárt részéről alig 5 választó lett elutasítva.

Kisebbségből többség.

Reggeli 1/2 6-kor nagy rémület fogta el Roszival híveit. *Kisebbségből* voltak 5 szavazattal, mikor az elnök kitézte a zárórást. *Szabó* képviselő azt követelte, hogy felváltva jöjjenek szavazni egyenkint, vagy 5-kint a két párt hívei. De a kanonok ur hívei az egész zárórást a maguk számára szándékoztak lefoglalni. Azért rögtön elállottak az ajtót, többnyire zsidók, a kiknek nem is volt szavazatuk. A néppárti választókat nagy lármával tartották vissza, úgy hogy a záróra alatt egy néppárti sem szavazhatott le. Az egész zárórást 15 kifogásolt Roszival-választó vette igénybe. *Szabó* képviselő mint a néppárt bizalmi férfia az elnöknek ezen eljárását *törvénytelennek nyilvánította és a termét elhagyta*. Fel 7-kor a derek elnök ur kihirdette, hogy Roszival 432, Markovics pedig 422 szavazatot kapott, s így a pártonkivüli Roszival ur 10 szavazattal győzött. Volt ám öröm — Izraelben!

Kormánypárti szocialista néplap.

Mócsy Antal néppárti képviselőnek február 16-án tartott nagyszabású és a zsidó-szocialista vezéreket esiklandoztató beszédje alatt azt kiáltotta oda Kubinyi György liberális képviselő, hogy „*a szemérmőtökben is vannak szocialisták*”. Hentaller Lajos a kormánypárt „*komikusan*” nevezte el Kubinyi urat ugyanazon ülésen. Ha Hentaller képviselő ismerne a Kubinyi György és más liberális társai által alapított és segélyezett néplapot, az „*Opravodny Krestan*”-t, akkor elnevezte volna Kubinyit „*tragikus szocialistának*”. Hogy a jámbor tót nép megméltóztatására szánt liberális „*Opr. Kr.*” milyen módon izgat a birtokos osztály, a papság és-vallás ellen, annak illusztrálásul szolgáljanak a következő idézetek a kormánypárti tót néplapból:

„Mikor a nép ki lesz művelve, akkor nektek (papoknak) is kiapadnak azok a mézzel folyó jövedelmi források, *nektek is dolgoznotok kell majd, mint bármelyik hivatalnoknak, kereskedőnek vagy iparosnak.*” (II. évf. 38. sz.)

„A kath. papság soha sem volt barátja az általános műveltségnek... a magas nemesség soha sem volt barátja a szabadságnak... ez a két rend iparkodik továbbra is a *rabszolgaság börteneiben* tartani a népet” (II. é. 3. sz.)

„A mi nyomorult népünk rá ment a lépre... *Itt a papnak és bizott a grófi nemességben...* Hajh! rövidlátó nép az... Azért erősen hisszük, hogy nem engedi magát *csalni* az önző plebánok és káplánok *ámtó* beszédeivel... *megváltással* elfordul tőlük és *kiűzi* őket hajlékából... *Megvagyunk győződve*, hogy úgy a politikában, mint a *vallásban is* kiszabadítja magát az uralomvágyó *főpapi hatalom zsarnoksága* alól...” (II. é. 31. sz. 3. old.)

„Az egyházból való kilépésre és „*felekeztlenségre*” buzdítja a tót népet, mikor azt írja (II. 49. sz. 3. l.), hogy az embernek „*nem kell sem az egyik, sem a másik felekezethez tartoznia*”

és lehet mégis a *legjámorabb*. A ki nem katolikus, nem lutheránus vagy kálvinista stb. az még mindig jó, sőt *jobb keresztény* lehet, mint akárki.” (II. 22. sz. 3. l.)

A birtokos osztály ellen izgatta a szegény tót népet, mikor 1896. év júniusban azt írta, hogy a grófok és mágnások úgy *lődztek* alattvalóikra, mint a kutyákra s „*ha hatalomra jutnának, újra akarnák behozni a robotolást, és ha például elfogyna érdeikben a vad, behajtanák* *alattvalóikat az erdőbe, és azokra lődnének*”. Azt is írta, hogy a grófok „*példátlamul erkölcselen* életet élnek” és „*jármót akarnak rakni a népyakára*”. Mindezeket szemére is vetette a néppárti „*Kresfan*” (1896. jun. 28.) figyelmeztetve a liberális tót néplapot, hogy ily módon „*a szegény népet bekekerítik a szocializmusba*”.

De a liberális szocialista izgatás azután is tovább tartott.

Hát ezek bizony a szocialista Várkonyi „*Földművelő*”-jébe is beillenének. És Darányi miniszter mégis dicsekedett, hogy a kormány néplapjai terjesztik a békét és a vallásosságot. Bizonyára nincs tudomása Kubinyi György és társai szocialista izú tót néplapjáról, az „*Opravodny Krestan*”-ról.

Ujdonságok.

Egyházi hírek. Kempny János segédlelkész áthelyeztetett Zliechóról Ocsadnicára és Bárdy Antal felső-porubai ideig. administrator káplánnak Zliechóra. — Az esztergomi főegyház-megyében Szemerényi Károly, volt tartoskeddi szepemlékü esp. plebánus, jelenleg pozsonyi kanonok, valamint Varga Mihály szellemes írónk címzetes prepóstkának neveztetek ki. Mindkettőt melegen üdvözljük.

Nyitramegyei közs. és körjegyzői nyugdíjintézet f. hó 26-án d. e. 11 órákor tartja közgyűlést.

A nyitrai kath. főgimnázium építési ügye, mely hosszabb ideje vajudik, úgy látszik végre dőlőre jut. A héten ez ügyben Wlascics miniszternél tisztelegtek a nyitramegyei képviselők s biztató választ kaptak tőle, hogy most már föl fogja építtetni, bármibe kerüljön is. Az építési költség 90,000 frtra van előirányozva. Vajjon az új falak között meg fog-e ujulni a nevelés-szent ügye is?

Hamvazó szerdán f. hó 23-án a vári székesegyházban délelőtt 1/2 9-órakor püspök ur öméltósága végzi a szokásos hamuszentelést.

Március 15-ike Nyitrán. A szabadságharc nagy napjának évfordulóját városunkban is nagyobb szabású ünneppel ohajtják megünnepelni. A polgárság ohajának engedve, a „*Márciusi Bizottság*” értekezletet tartott s ezen kimondta, hogy az 50-ik évfordulót templomban és nyilvános szónoklatok- és szavatokkal fogja megünnepelni. A részletes sorrendet később fogja közölni, miután a szükséges előintézkedéseket megtette.

Nyitra város képviselő-testülete

február hó 17-én tartotta Markhot Gyula alispán elnöklété alatt alakuló közgyűlést. Az alispán üdvözlővén a szép számban megjelent városi képviselőket, biztosította a képviselőket, hogy a város önkormányzati jogait mindig respektálni fogja. (Csak aztán „*biztosítva*” is legyenek. Szerk.) Juhász Sándor előadja, hogy a képviselők egy előzetes értekezletében a bizottságok választására nézve egy névsorban állapodtak meg, melyet elfogadásra ajánl. A névsor egész terjedelmében elfogadtatott, mely szerint meg lettek választva: A pénzügyi bizottságba: Árpási Imre, Boxhorn Vilmos, Czeizel Gábor, Felsner Jon, Freissberger Viktor, Juhász Sándor, Kramer Adolf, dr. Kürthi Dávid, Kutvaszer István, Mercader Ede, Pongrácz Kálmán, Pollák Izidor. — A népnevelési és közművelődési bizottságba: Bieflitzky Elek, dr. Dudek János, Grünfeld-Náthán, Horvát Sándor, Huszár István, dr. Löwinger Mór, Markovics János, Nécsey Endre, Szmidá Kálmán, Turzó Ferenc, Wagner József, Weisz József. — A jogügyi bizottságba: Dr. Bangha István, dr. Bangha Sándor, Csillaghy György, dr. Gyarky Gejza, dr. Janits Imre, dr. Kosa József, Mérey Lajos, Mérey Vince, Riszner Károly, Sándor Pál, dr. Szegő Zsigmond, dr. Sztránzky Izidor. — Az építészeti bizottságba: Aitner Ferenc, Arnold Bálint, Engel József, Herverth Antal, Juhász Sándor, dr. Kállai Armin, Mayer-Károly, Morton József, Richter Károly, Ronchetti József, Unzeitlik József, Verő Sándor. — A közegészségügyi bizott-

ságba: Dr. Bienenstock Ignác, dr. Biringer Ferenc, Kovács József, dr. Lakics István, Metzger Ede, dr. Lövinger Mór, dr. Pachner Antal, Popelka János, dr. Thuróczy Károly, Tombor Kornél, Toifel József, Zerdahelyi Adolf. — A gazdasági bizottságba: Brezányi János, Ehrenfeld Adolf, Endrődy György, Faith Zsigmond, Kiss Mihály, Kubinyi Endre, Palkó Ernő, Paschek Viktor, Pollák Miksa, Sinkovics Károly, Verő Arthur, Verő Zsigmond. — A légszuszítást ellenőrző bizottságba: Bieliczky Elek szakértő, Csernyák Bezsó, Felsner Jón, Mayer Károly, Metzger Ede, Morton József, dr. Munéls Lajos, Tombor Kornél. — A nyugdíj választmányba: Boxhorn Vilmos, Craus Vince, Horváth József, Juhász Sándor, Markovics János, Mérey Lajos.

Markovics János a néppárt lelkes jelöltje a várnai erőszakoskodás óta egész sereg levelet kapott, melyekben az ország különböző részeiből melegen üdvözlők. Így Zichy Nándor gróf következőleg ír:

Nagyságos uram!

Nem mondhatom el, mennyire réstelen és fájlalom azon fáradozások sikertelenségét, melyeket hitünk és egyházunk érdekében kifejténi méltóztatott. Mindezt csak Isten veheti számba és esküszöm, hogy jutalmazhatja meg. De rajtunk van hálánkat és elismerésünket a hogy tőlünk telik mindenkor, és ahol csak lehet kifejezni, és tettelegesen. Es ezért nem is mondunk le sen a további törekvésről, sem a reményről. Bizunk Istenben, és az ő segítségében, és megnyugszunk átláthatlan bölcs elhatározásában.

Fogadjon Nagyságod tisztelem és hálám ezen közléset kegyesen, és tartson továbbra is jó indulatában.

Budapest, 1898. február 16.

Igaz tisztelő híve,

Zichy Nándor.

Zeneestély. A nyitrai zenekedvelők egylete pártoló tagjai részére mult vasárnapon az Artmann-féle zeneteremben egy igen élvezetes zeneestélyt rendeztek. Az előadásra került zenedarabok előadói, u. m. Artmann Jolán és Holub Gusztó kisasszonyokat, valamint Artmann Ede és Stetka Lajos urakat, a műértő hallgatóság az elismeres számos jeleivel kitüntette. Mint értesültünk a közkezdveltségnek örvendő egylet, a szezon alatt még több ily zeneestélyt szándékozik rendezni.

Uj utcai világítás. Nyitra város képviselő-testülete a mult nyár folyamán elhatározta, hogy az utcai éjjeli világítást fokozni fogja, és próbaképen az Auer-féle égőtest fog alkalmaztatni. Ezen próba világítással a heten megkezdtek, a mennyiben a régi gáz kandalaberek helyébe a hosszú utcában nagyobb lámpásokat felraktak Auer-féle égőtesttel. A sétáló közönség gyönyörködhetik estenkint a villamos fényhez hasonló fehér világításban, mely az említett utcát elárasztja.

A növendékek színelőadása. A felsőbb leányiskola benlakó növendékei mult vasárnap csinos kis előadást rendeztek, melyen a tanári karon kívül néhány szülő is megjelent. A kuruzsló huszár vigjátékot játszták, a gyermek életből vett tárggyal, hogy a művelt embernek nem szabad megvetnie a szegényebb sorsút. Di-aniska L. (6. o.), Pozsgay M. (5. o.), amaz mint gazdag földbirtokosú, emez mint helyrevaló urasági huszár jól álltak meg helyüket. Kitűnt Giraszek J. (2. o.), élethűven adva elő Pali az uri gyerek szerepét. A nevelés kiváló mesternői, az irgalmas testvérek, a nevelésben szépen tudják egyesíteni a hasznosat a kellemessel.

Szini heti műsor 1898 február 22-től 27-ig. Keddén: „Káviar“ Csiky, Gergely kitűnő bohózata. II. felvonás után balett. Szerdán: „Suhanc“ Konfi operettje. Csütörtökön: „Kis Hörög“ zenés vigjáték. II. felvonás után balett. Pénteken: „Szigetvári vértanúk“ történelmi színmű. (Félfelnyáriak.) Szombaton: „Kukta kisasszony“ újdonság, enekes bohózat. Vasárnap: „Leszámolás“ színmű. A Gyimesi vadvirág szerzőjétől.

Műkedvelői előadás. A nyitrai kath legényegylet vasárnap február 13-án műkedvelői színelőadást rendezett. Színre került Rónaszéky Gusztáv „Méltóságos csizmadia“ című eredeti bohózata. A címszerepelt játszó Hradeczky János egyleti tag valóban remekelt mint csizmadia legény, s állandóan nevető hangulatban tartotta a néző közönséget, mely ezuttal is zsufolásig megtöltötte a már régen kicsinynek bizonyult termét. A nőszereplők Dezericzky Lúiza, Pinter Mariska és Símek Antalka, kik ezuttal először álltak a lám-

pák előtt, a legkisebb lámpaláztól menten heroikusán kiállottak a műértő közönség kritikáját. A tőzgyökéres civis csizmadia mestert mesterileg alakította Dobos István egyleti tag Bóna Károly mint váraljai gróf és Szöglety Imre mint báró úgy adták szerepüket, mintha soha más foglalkozásuk sem lett volna. A többi szereplők szintén derekasan megállták helyeiket. Az előadás után táncra perdült a fiatalok, mely kiváló kivirradtig fokozott kedvvel tartott. Csak még mindig azt vagyunk kénytelenek hangsúlyozni, hogy a terem nem képes annyi nézőt befogadni, mint a hányan ezen a polgári osztálynál nagy népszerűségnek örvendő előadásokon megjelenni óhajtanak. A terem száz nézővel szorongásig megtelik, kényelmesen táncolni pedig 10—12 párnál több nem képes. — Felülfizettek: Simko Antal 2 frtot, dr. Bobok József 2 frtot, Durdik Alajos 2 frtot, Malatinszky József 2 frtot, Jeszenszky Alajos 50 krt, gróf Batthyány Vilmos 5 frt 50 krt, Markovics János 1 frt 50 krt, Kutvaszer István 1 frt 50 krt, Herverth Antalné 2 frt, Jedlicska Alajos 1 frt, Hauser Frné 1 frt, Huszár István 1 frt, Neugebauer Nándor 50 krt, Duday Árpád 50 krt, Szkladányi J. 50 krt, Belak József 50 krt, Kondor István 1 frt, Puchovszky Balint 1 frt, Bohunka Géza 50 krt, ifj. Szteszkal L. 50 krt, Bartha János 50 krt, dr. Bartosik Antal 50 krt. — Továbbá adakoztak a kath. legényegylet céljaira: A „Nyitrai Népbank“ 10 frtot, a „Nyitrai Iparbank“ 10 frtot, a „Nyitrai Kereskedelmi és Hitelintézet“ 20 frtot. Fogadják itt a nyilvánosság terén is kifejezett szívből fakadó hálánkat és köszönetünket! — *Az elnök.*

Tüzeset. Vasárnap február 13-án este 9 órakor tüzi láma verte fel Nyitra város lakóit. A Cigányutcai 2. és Holdutcai 5. számú keresztház, mely Ungár Bernát pékmester tulajdonát képezi, lángokban állott. A tűz, a hivatalos vizsgálat szerint, úgy támadt, hogy a szomszédos Zobel-féle ház udvarában a leeggett ház tőzszomszédságában levő takarmánycsűrő valószínűleg a cseléség gondatlansága miatt kigyulladt, a honnan a lángok a szomszédházra átesaptak. Ezer szerencse, hogy a tűzvesz alkalmával szélesed uralkodott, mert ellenkezőleg, úgy az egész pár-utca porrá égett volna, mert a ki a sok zig-zug utcák tömkelegét és annak felette tűzveszélyes voltát ismeri, annak minden hajszála égnek áll, a tűz gondolatára. Es a míg a városi tanács bölcs rendelkezéséből kifolyólag a tűzoltóság kivonul, addig a félév város is leéghet s csak az Isten csudája volt, hogy nem így történt eddig. Mert valóban nevétséges az a rendelkezés, hogy a városi lovak, melyek tűzvesz alkalmával a feeskendők elé fogandók, egy félóránnyira távol vannak a feeskendőktől.

Nagybójtai körlevelet bocsátott ki püspök ur ömeltósága egyházmegyéje papságához, amelyben meleg szavakkal szívükre köti, hogy a szent időt úgy saját, mint híveik tökéletesítésére iparkodjanak fölhasználni: közli benne a tanítók korpótelekára vonatkozó miniszteri rendeletet, s több könyvajánlason kívül, a folyó évi zsinati vizsgálatok idejét kitűzi május hó 3. és 4-ére, valamint szeptember 1. és 2-ára.

A nyitrai kath. legényegylet február hó 20-án, vasárnap, saját helyiségében (Piarista-utca 22. sz.) hazalajpa javára jótékony célú színelőadással egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este fél 8 órakor.

Egy vállalkozó bukása. Auspitz Gyula fővárosi vállalkozó cég, kinek a mult hónap közepén beállott fizetési zavarairól annak idején már hírt adtunk, csődöt kért maga ellen, a mit a budapesti kereskedelmi és váltótörvény-szék nyomban el is rendelt. Az Auspitz Gyula cég tudvalevőleg a Magyar északnyugati h. é. vasut (t. i. Nyitra—Galgóc—Lundenburg között) építése közben került zavarba, mert néhány intézet a cég által régebben épült vasutak elsőbbségi részvényeire adott kölcsönöket felmondotta és azok megfizetését per útján követelte. Egyezkedési tárgyalásokat folytatott a Hazai bankkal, mint amely pénzüzetet az említett vasutat finanszírozta, de a tárgyalások mindezüdig nem vezettek a kívánt eredményre s mivel e hónap 19-én a cégek nagyobb esedékességei voltak, a csőd nem volt elkerülhető. Mint jelentik, Auspitz az északnyugati vasut építéséből eredő kötelezettségein kívül különféle hitelezőknek körülbelül 350 ezer forinttal tartozik, ezzel szemben 100 ezer frtnyi követelés és 160 ezer forint szerepelnek aktiva-tételek gyanánt; ez utóbbi mint az építési berendezések értéke. A csődbe ment vállalkozó családja állítólag 600 ezer forint erejéig vállalt

kezességet érte. A Hazai bankkal kötött szerződés értelmében az északnyugati vasut kiépítése nincs veszélyeztetve, mert a vasut részvénytársaság már körülbelül három héttel ezelőtt az építési szerződés értelmében a vasutat az összes ott levő anyagkészlettel és fundus instruktussal birtokába vette és a munkálatokat a Hazi bank támogatása mellett néhány hét alatt befejezi.

Selyemtenyésztés Nyitra megyében. Nyitra vármegye selyemtenyésztése és selyemiparága: 1896. ében 11 községben 14 termelősalád által termeltetett 167 kiló 10 dk. selyemgubó. A termelők keresete a termelt gubók után 144 frt 47 kr.; a selyemiparral foglalkozók keresete 183 frt 81 kr. Összes kereset, mely a selyemtenyésztéssel és selyemiparral foglalkozóknak kifizettetett, 328 frt 28 kr. — 1897. ében 44 községben 520 termelősalád által termeltetett 3308 kilo, 59 dk. selyemgubó. A termelők keresete termelt gubók után 2839 frt 42 kr. A selyemiparral foglalkozók keresete 2846 frt 24 kr. Összes kereset, mely a selyemtenyésztéssel és selyemiparral foglalkozóknak kifizettetett: 5685 frt 66 kr.

Juriss Mihály privigyei képviselő pénteken beszélt a közoktatásügyről és sok egyéb katolikus állapotainkat jellemző kérdésekről, nevezetesen a kormány csendes, de folytonos benyomulásáról a kath. jogok területére. Nem keresett szónoki formákat, nem használta a diplomacia kétértelmű nyelvét, de beszélt őszintén, egyenesen, mint a hogy az életet jól ismerő praktikus férfi beszélhet. A modern farizeusok közül sokan mosolyogtak nyílt, őszinte beszédén, mi meg köszönetet szavazunk neki. Ha mindenki így beszélne; ha mindenki így nyíltan rámutatna a bajokra; ha nyíltan szembeszállna a kath. jogok elkönfiskálójával szemben, akkor ma nem állnánk ott, a hol vagyunk. Az „Alkotmány“ egész terjedelmében hozza a beszédet, minden katolikusnak ajánljuk elolvasásra és — okulásra.

Megyebizottsági tagválasztások. A pöflőlag tartott választásokon következők lettek megválasztva: *Handlován:* Tivadár László. *Kuttin:* Szecsányi Gyula.

Nagy tűz, öngyilkosság és hirtelen halál. Galgóczi tudósítónk írja, hogy hétfőn este 1/2 9 órakor a galgóczi hitelbank épülete és a szomszédos Sztrniskó-féle ház a tűz martaleka lett. A tűz úgy keletkezett, hogy a bank épületében levő istállóban, a kocsis a lámpája a töltés közben tüzet fogott, és a petróleum a padlón levő szalmára ömlött. A lángok magasra felecsaptak és az istálló csakhamar egy lángtengerre vált; a kocsisnak alig volt ideje az istállóban levő lovakat megmenteni. Az égő istállóból átesapott a tűz az egész épületre és szomszédházra, mely rövid idő alatt porrá égett. A tűzoltóság mint rendesen most is okésve érkezett. — A vigyázatlan kocsist oktan emberek ijeszgették, hogy ezen tetteért vagy husz évi börtönrre fogják elzárni, mitől a kocsis annyira megijedt, hogy a leeggett istálló egy koromszerűen megijedt még az éjjel felakasztotta, és pedig úgy, hogy kezei is meg voltak kötve. — Ezen tűz még egy más szerencsétlenségnek is volt oka, a mennyiben egy öreg asszonyt ijedteben szélhűdés érte és szörnyet halt.

Kérelem. Miután betegeskedésem folytán a főváros el kellett hagynom, kérem tisztelettel kedves tagtársaimat, hogy a könyvecskéket, tagdíjjakat s az összes erre szóló megkérésüket, ezentúl alulírott címre küldjék; egyúttal legyen szabad kérésem arra, hogy legyenek lelkes apostolai társulatunknak egyházmegyeinkben a körönakon, lelki gyakorlatokon s más összejöveteleknél; hiszen a mai hűhűdég korában misem szükségesebb, minthogy „egyek legyünk mindnyájan“; közösen imádvá az euch. Jézust. Immár 24-en vagyunk; 1897-ik esztendő 14 tagot termelt. Reméljük, ez évben is lesznek belépések. Kelt Csacán (Trencsén. m.) 1898. febr. 17. *Benyócs István*, káplán; az Oltárszentség örökös imádságára alakult papi egyesület egyházmegyei igazgatója.

A trencsényi kath. legényegylet 1898. évi február hó 21-én a Scheidler-féle sör-csarnok helyiségeiben könyvtár-alapja javára táncestélyt rendez.

Allat egészségügyi állapot Nyit-ravarmegyében a folyó hó 13-án megjelent hivatalos kimutatás szerint: Lépfene: Csejte 1 udvar, Nagy-Kér 1 u., Rovenszko 1 u., összesen 3 község 3 udvar. Veszettség: Komjáth 2 u., Miava 1 u., Nagy-Pritzd 1 u., Turoluka 1 u., összesen 4 község 5 udvar. Takonykór és bőrféreg: Dráhóc 1 u., Miava 1 u., összesen 2 község 2 udvar. Ragadós tüdőlob: Csekej 1 u. Sertés-orbánc: Dívék-Szomorfalu 1 u., Prasic 11 u., Vágújhely 1 u., összesen 3 község 13 u. Sertés-vesz: Elecske, Fornószegh, Krtóc, Lakács, Lipovnok, Nagy-Bossány, Tardoskéd, Tormos, Tót-Sóók, Vittenc, Zavada, összesen 11 község.

A kongruabilitás Trencsénmegyében újra folytatta működését, melyről lapunk egy jó barátjától a következő szíves értesítést vettük: Rajec 839 frt 13 kr, Orecbó 726 frt 89 kr, Zákopce 714 frt 55 kr, Sztasskó 289 frt 66 kr, Morva-Lieszkó 484 frt 10 kr, Vizsoka 954 frt 33 kr, Precsin 377 frt 47 kr, F-Marikó 236 frt 66 kr, Domaniss 243 frt 16 kr, Frivald 529 frt 51 kr, Ocsadnica 446 frt 18 kr, Csaca 1027 frt 99 kr, Szkalité 576 frt 49 kr, Uj-Beszterce 588 frt 45 kr, Brodnó 485 frt 20 kr, Uj-Krásznó 441 frt 14 kr, Bossáca 900 frt 66 kr, Zákopce 714 frt 55 kr, Baán 1711 frt 37 kr, Kisz.-Ujhely 1158 frt 21 kr, Dhopole 925 frt 54 kr, Rovné 251 frt 41 kr, Makó 322 frt 94 kr, Beszterce-Podhragy 492 frt 8 1/2 kr, Papradno 436 frt 94 kr, Predmer 581 frt 4 kr, Kis-Ugyicsa 503 frt 36 kr, Schávník 705 frt 74 kr, Nemes-Kotessó 361 frt 71 kr, Kollarovic 368 frt 17 kr, Petrovic 442 frt 11 kr, Gradna 574 frt 80 kr, Boboth 633 frt 76 kr, Vág-Beszterce 801 frt 14 kr, Predmer (Nyilván tévedés egy másik plébánia helyett, miután Predmer már előbb fordul elő. Szerk.) 523 frt 51 kr, Zay-Ugróc 976 frt 7 kr, Chlivény 1173 frt 36 kr, Ribény 1468 frt 92 kr, Sztrice 1069 frt 51 kr, Ochodnica 419 frt 17 1/2.

Politikai hirdetés. Rohonczy képviselő leleplezése — írja derék laptársunk a „Pressburger Tagblatt“ — alkalmat szolgáltatott egy budapesti esti lapnak, hogy vezércikk helyett a következő jellemző hirdetést tegye közzé:

Alkalmi vétel!

Bárány Dezső

szabadalmazott magyar királyi ékszerár, lakik Budapest Vár, Sz. György-tér 1. sz. és a szabadelvű bazárban Dorottya-utca 14. sz. (Esti 6—8 óráig.)

Tekintettel a közeledő általános választásokra, rendkívül lezártított árjegyzék.

Ajánlja gazdagon felszerelt raktárát mindenemű címek és rendjelekből: úgymint titkos tanácsosi, gróf, bárói, nemesi és más egyéb kisebb tanácsosi címek stb. stb. mindenemű kisebb és nagyobb rendjelek a legzavartabb választékban mindig raktáron tartatnak; úgyszintén arany érdemkeresztek s más egyéb ezen szakba vágó gyermekjátékszerek.

Óvakodjunk a külföldi versenytől!

Árnyat az első kézből szerzem be. Tudomásul! Tisztelt vevőimnek szíves tudomására hozom, hogy eddigi bizományosomat a cégjegyzéstől felmenttem, s a tisztelt vevőközönséget felkérem, miszerint minden e nemű üzleti ügyben közvetlenül velem érintkezésbe lépni sziveskedjenek.

N. B. Zsidók számára 30%-al drágábban!

Védekezzünk! Az O. M. G. E. szaklapja, a „Köztelek“ többször figyelmeztette gazdaközönségünket az amerikai lóhere és amerikai lucerna káros, sőt veszedelmes voltára. Az amerikai lucerna beözönlése ellen tudvalegőleg Mauthner Ödön budapesti magkereskedő vette fel a harcot és ugyancsak Mauthner heti jelentéseiből olvassuk, hogy az amerikai lucernamag még folyvást oly nagy tömegben özönlik hazánkba, hogy az ilyen mag forgalmazói árait 4—3 forinttal lezártították és ezt körleveleiben tudatják a gazdákkal. Kötelességünknek tartjuk gazdáinkat figyelmeztetni, hogy óvakodjanak az amerikai lucernamagtól, a melyet igazi származása letagadásával tisztán, sőt európai lucernamag közé keverve árusítanak.

Színészet.

Már csak egy hét választ el a színi idény második hónapjától, és a közönség pártolásában csökkenést még mindig nem veszünk észre. Jele annak, hogy közönségünk élvezetét találja az előadásokban s általánosságban meg van elégedve a szintársulattal. Midőn ezt a tényt jelezzük, kö-

telességet vélünk teljesíteni annak kijelentésével, hogy e sikerben orozslán része van a kitűnőnek bizonyult intendánsnak, Meskó Pálnak. Köztudomású dolgok ismétlésébe bocsátkoznánk, ha e nemű működését részleteznők, elég legyen annyi, hogy ő az, a ki lelkesedést önt a közönségbe, és sarkalni tudja színészeinket. Hálával és köszönettel tartozik neki ezért úgy a közönség, mint a szintársulat. A szintársulat sokat köszönhet még az intendánsnak kívül az ügyes rendezőnek, Benedek Gyulának és a színi titkárnak Szalkai Bélának.

A mult hét előadásairól pedig ime részletes ismertetésünk:

Vasárnap Rátkay László népsziműve a „Csillaghullás“ került színre. A jeles népsziműszerzőnek gyöngébb művei közé tartozik, de határos drámai jelenései tartják fenn a színpadon. Az előadás egyike volt a jobbaknak. A főbb szereplők közül megdicsérjük S. Berczik Margitot (Erzsi) eleven játékáért és kellemes dalaiért, melyekkel sok tapsot aratott. Igen jó partnere volt Csáki Ferenc (Csók Ferko), kinek játékát elismerő méltánnyal fogadta a közönség. A drámai részekben kitűnő volt B. Nemethy Jolán (Mária) és Benedek Gyula (Alkony József). Szabó Ferenc is jól játszott, csupán a lovagló ostarával nem tudott bánni, az egész darabon végig kezében tartotta, s úgy ölelt. Erdélyi Gizella (Bükkiné) és Tukorai (Tündér) mint rendesen, úgy most is jók voltak.

Kedden Béné bácsi bohóságain mulatott a közönség. A címszerep előadója Tukorai Loránd valóságos elemében volt, s egyik jelenésével jobban kacagtatta a közönséget, mint a másikkal. A többi szereplő is jó volt, csupán Iványi (Rokon Mátyás) akadozott gyakran.

Szerdán „Ripp van Winkle“ operetében Csáky Ferencnek (Ripp Ripp) volt jó estéje. Szerepének úgy énekrészeivel, mint előadásával végig gyönyörködtette a közönséget. Feledi Boriska pompás Lisbeth volt. Sándori a fogadós szerepét, Tukorai van der Biltet, Kápolnai Katrinót és Hervay Erzsi Sarlót jól játszották, Iványi a polgármester szerepét nagyon lanyhán vette. E hálás szerep egészen elmosódott egykedvű játékában. Nem volna teljes kritikánk, ha a két pici kedvességet, Baranyai Mariskát és Baranyai Micit meg nem említünk. Oly bátran beszéltek, énekeltek és mozgáltak a színpadon ezek az apró emberkék, mint a meglelt emberek. — Az énekar, mely különben most is, mint rendesen, jól betanult volt, itt-ott zavarba jött.

Csütörtökön a „Két örömlap“ bohózat az első felvonás vontatott előadását leszámítva jól sikerült. E siker főleg Tukorai (Simóka), Erdélyi Gizella (Holovitz Krisztina), Benedek Gyula (Kelenyédi), Gömöri Jenő (Moravec), Latabárné (Berta), Szabó Ferenc (Nyáradi) és Aczél Szidi (Böske) jó játékaiknak köszönhető. Iványi (Boross) figyelmét a sugó annyira lefoglalta, hogy az alakításra nem is gondolhatott. Az első felvonás után S. Berczik Margit pompásan énekelte el a „Gascognei nemesből“ a Mary áriáját és „A rózsafa hullatja a levelét“ kezdetű népdalt. A sok tapsra és ujjazásra a „Temetésre szól az ének“ kezdetű műdalt énekelte el, s ezt meg is kellett ismételnie. Ez után is alig akart szünni a taps és kihívás. Hasonló sikere volt a második felvonás után Kápolnai Irénnek és Kovács Tivadarnak, jelenleg Nyitrán tartózkodó tánc és balettmesternek, a kik a „Barcarolla“ spanyol balettet lejtették. A Kovács tánc melltó volt a mesterhez. Kápolnai Irén pedig oly kecsesen, megfelelő kellemes, ötemes mozdulatokkal és oly hévvel lejtette a táncot, hogy a közönség lelkesedésében megújraza a balettet és sokszor hívta a lámpák elé a táncoló párt.

Pénteken a „Sabinnók elrablása“ bohózat került színre, különösen a nők szerepe nem tudása miatt gyöngébb, vontatott előadásban. Leg-

jobbak voltak: Tukorai a színigazgató, Benedek Gyula Szilvássy, Tóth Antal az örmény kereskedő s Kápolnai Irén az egyetlen a hölgyek között, a ki szerepét tudta s pompás szobacicus. Szabó Ferenc és Lejtényi játéka gyöngé volt. Szombaton Lili operettet adták elő. Néry

Közgazdaság.

Termeljünk több mákot.

A statisztikai évkönyveket és füzeteket lapozgatva meglepetve olvassuk, hogy Magyarország évi 30.000 métermázsa mákszukségletét annyira nem képes fedezni, hogy mintegy 20--22 ezer métermázsa mákot külföldről kénytelen importálni, vagyis behozni, a mely körülmény a mi élelmességünknek nem válik éppen javára. A mult évben is 21.112 métermázsa mákot kellett behozni, hogy a mákos csikból és mákos kalácsból minden magyarnak kijusson a maga porciója 410 ezer forint értékben. Nem nagy pénz ez ugyan egy országnak, de mégis elegendő arra, hogy benűnket, a kik nemzetgazdasággal is foglalkozunk, s a kik jól tudjuk, hogy nem egyedül a mákért adunk a külföldnek százazreket, gondolkodóba ejtsen, mert elvégre is a százazrekből lesznek a milliók.

Egyedül Torontál megyében számot tevő a máktermelés, a hol a mult évben 3291 mm. természetet, holott az egész országban összesen csak 6750 mm. Tétettek ugyan a mák természetével egyebűtt is kísérleteket, azonban nem a kellő eredménnyel, a mely körülmények oka abban rejlik egyrészt, hogy a talaj nem készítetik részére kellőleg elő, nincs elegendő trágyaerőben, másrészt pedig, hogy a vetésre használt mag nem jó, nem megfelelő.

Mák többféle van ugyan, de legkeresettebb s ezért nagyban való termelésre leginkább a zárt toku kék színű mák ajánlható, melynek virágja sötét-piros színű. Legjobban diszlik szeltől védett, porhagyó, mély rétegű vályogtalajon, s fejlődésére a kövér termékeny talajt okvetlenül megkívánja. Erőteljes homokos talajon is szépen nő, de a kötött talajt nem szereti. Legjobb volna kapás növény után vetni, miután azonban maga is kapás, többnyire nem jut neki ilyen helyzet s azért lóhere, lucerna vagy gabona után vetik, de nagyon kedveli a friss törést is. A mely művelést nagyon meghálálja, tultrágyázni pedig nem is lehet, az emberi ürüléket is jól elbirja; a szuperfoszfátot, esetleg a chilisalétromot nagyon meghálálja.

Vetni március hóban, de legkésőbbben április elején kell, akár vékony hórétegre is. Többnyire szórva vetik, de a soros vetést 30—45 cm. sőtávolságra inkább lehet ajánlani. A szórt vetést könnyű hengerrel kell megjártatni. Szórva 2—4, sorba 1·5—3 kgram magot kell vetni, melyet vetés idejéig legcélszerűbben a tokokban tartunk el. Nehogy a vetés tulsűrű legyen, a magot 3—4-szer annyi homokkal keverten kell elvetni.

Mihelyt a mákot a gyomtól meg lehet különböztetni, azonnal gyomlálni, illetve kapálni kell, a mit néhány hét múlva ismétlünk. E kétszeri kapálás alkalmával oly módon ritkítjuk meg a vetést, hogy a növények egymástól 15—20 cmnyire álljanak. Ha ritkább a vetés, a szára elágazik s így nagyon sok kárt tesz benne. A hideg, a tartós szárazság vagy nedvesség sok kárt tesz benne, rovar ellensége azonban csak egy van: az ormányos bogár, mely azonban csak ritkábban szokott fellépni.

A mák augusztus hóban érik, a mit a fejek megfásodásából s a magvak kéküléséből fel lehet ismerni. A zárt toku mák fejait egyszerűen le kell tördelni, s ott kitegetve teljes kiszáradását bevárni. A kiszáradt fejeket cséppel, vagy még inkább tengeri-morzsolóval kell széjjel törni,

vagy pedig gyerekekkel kell a tokokat felmetszeni s kirázni, a mely mód ugyan a legalsabb, de legkevesebb mák megy veszendőbe.

A termés kat. holdankint 7—12 hl. között váltakozik h.-kint 56—62 sulylyal. A kek máknak ára 16—70 frt között váltakozik.

A szőlő peronoszpóra betegsége.

Innen-onnan két évtized telt már el azóta, hogy az a veszedelmes szőlőbetegség, mely peronospora viticola, vagy jó magyarsággal szőlőragya név alatt rettegteti szőlőgazdáinkat, az amerikai szőlővel hozzánk behurcoltatott. Ez idő alatt hazánk legjelesebb bortermő vidékei lettek e betegség áldozatává, elannyira, hogy szőlőgazdáink között azok, kik még egy évtizeddel ezelőtt a legnagyobb jólétnek örvendtek, ma ugyyszólván a tönk szélén állanak. S hogy ez az állapot bekövetkezett, hogy továbbá manapság is e betegség még sok gazdát sujt, annak okát abban találhatjuk, hogy a gazdák nem ismerik fel e betegséget, ennek következményeképpen igen természetesen az ellene való védekezési módokkal sem élhetnek. Pedig a baj felismerése igen egyszerű. Nem kell egyebet tenni, mint a gyanus szőlőből néhány levéllel együtt levágott vesszőt egy vízzel telt edénybe mártani, majd pedig üvegphár alá tenni s egy álló napig az alatt hagyni. A pohár alatt a levegő páradús lévén, a gombák fejlődésére igen kedvező, s amennyiben a szőlő peronosporás lenne, a levél alsó lapján megjelennek a peronosporát jellemző fehér foltok.

Egyébként a peronoszpóra főképp július—szeptember hónapokban is szokott fellépni, s csak kivételesen ott, hol az időjárás enyhe, júniusban esetleg már májusban. A peronoszpóra legelőbb is a szőlőlevél alsó lapján jelentkezik fehér penészfoltok alakjában; e foltok mindinkább nagyobbodnak, míg végre egészen összefolynak s a levélnek oly kifejezést kölcsönöznek, mintha cukorral hintették volna be; rövid idő múlva a fehér folt megsárgul, majd barnul, végre elszáradva lehull. Mind e jelenséget egy gomba idézi elő, mely a levél szövete, a levél sejtjei között terül el vékony fonal alakjában. Igen természetes, hogy a levél elszáradása a szőlőtöke elgyengülését vonja maga után, mert a levél képezi a szőlőnek azon szervét, melylyel táplálékát nyeri; s ha nincs meg e táplálkozó szerv, akkor kénytelen a leveleitől már megfosztott szőlőtőke a töké tartalék-tápanyagát felhasználni s ez idézi elő a töké elgyengülését. A levelekről a peronoszpóra át-megy a fiatal hajtásokra is, sőt megtámadja a szőlő rügyeit és virágát is. E veszélyek elkerülhetők, ha a védekezési eljárások idejekorán megtétnek. Áll pedig a védekezés rézgálic-oldattal való permetezésben. E permetezésnek célja az, hogy a szőlő levelét a peronoszpóra gombáival szemben ellenállóvá tegye. Téves tehát az a hiedelem, hogy a rézgálic a peronosporának, illetve a peronoszpóra gombái által meglepett szőlőnek orvossága. A ki csak akkor permetez, midőn a peronoszpóra szőlőjét egészen ellepte, az körülbelül hiábavaló munkát végez. A permetezést akkor kell még eszközölni, mikor a levél egészséges, mikor a gomba még el nem lepte a levél alsó lapját. Igaz ugyan, hogy a gomba fejlődésének első stádiumában bajos megállapítani azt, hogy vajjon van-e peronoszpóra, vagy nincs? Leghelyesebb tehát a permetezés tekintetében ahhoz tartani magunkat, hogy mint a venyige körülbelül 15—20 cm. hosszú, megadjuk az első permetezést; ezt követi három hét múlva, tehát ugy június vége-július eleje körül a második s végül esetleg augusztus hó második felében a harmadik. Legjobb permetező anyag a rézgálic vagy kézgálic; de a tiszta rézgálicot nem igen használják, mert ha keveset vesznek belőle, akkor hatása nem nagy, ha pedig többet, akkor megperzseli a levelet. Legjobb tehát a rézgálichoz ugyanannyi égetett meszet venni s viz hozzáke-

verésével oldatot készíteni. Az oldat 2—4%-os vagyis 100 liter vízre 2—4 kg. rézgálicot, illetve égetett meszet kell számítani. Legjobb, ha a rézgálicot directe valamely vegyszeti gyárból szerezzük be, amennyiben a legtöbb e nemű gyár foglalkozik ma már a rézgálic mesterséges előállításával. A magyar gazdaközönség ez ideig szükségletét többnyire külföldről szerezte be jó drága pénzért; ma e tekintetben is könnyítve van helyzetén, a mennyiben a budapesti „Hungária” kénsav, műtrágya és vegyi ipar részvénytársaság a rézgálicnak mesterséges gyártását szintén bevette üzemébe, s a legjobb minőségben jóval olcsóbb áron hozza forgalomba mint a külföldi gyárosok.

Irodalom.

Pázmány Péter újabb kiadásu művei. Pázmány Péter összes munkáinak a budapesti tud.-egyetem hittudományi kara által eszközölt jelen gyűjteményes kiadása két külön sorozatból áll, melyek egyike a nagynevű írónak latin, másik a magyar irodalmi műveit fogja tartalmazni, összesen körülbelül 14 kis negyedr. kötetben.

Mind a két sorozatból évenként egy-egy kötet kiadása terveztetik.

Az egyes kötetek ára megrendelőnek 5 frt (bolti árak magasabb), mely összeg minden kötet átvételénél postai utánvétellel fizetendő.

Megrendelhető mindenik sorozat külön-külön is a tudomány-egyetem hittudományi karának dékáni hivatalánál (Budapest, IV. Szerb-utca 10.) rövid írásbeli nyilatkozat beküldésével, melyben a megrendelő kijelenti, hogy a magyar, vagy latin, illetve mind a két sorozatot megrendeli s magát az utánvétellel megküldendő kötetek átvételére kötelezi.

Eddigél megjelent a latin sorozatból: Tomus I. Dialectica. Budapest, 1894. XXII és 688 l. Tomus II. Physica. Budapest, 1895. X és 612 l. Tomus III. Tractatus in libros Aristotelis de coelo etc. Budapest, 1897. VIII és 557 l.

A magyar sorozatból: I. Kötet: Felelet Magyar könyvere. — Kempis Tamás Krisztus követéséről. — Az új tudományok hamisságának tiz bizonyossága. — Budapest, 1894. XVIII és 588 l. II. Kötet: Imádságos könyv. — Rövid tanúság. — Keresztyéni felelet a megdűcsöült szentek tiszteletéről. — Alvinczi Peterhez íratott öt szép level. — Alvinczi feleletinek megrostálása. — Calvinus Hiszek-egy-Istene. — Pósonban lött praedikatio. — Budapest, 1895. XII és 801 l. III Kötet: Isteni igazságra vezérő Kalauz. Első Rész. Budapest, 1897. VII és 759 l. A IV. Kötet, vagyis a Kalauz befejező része munkába van veve s néhány hó múlva fog megjelenni.

Utmutató a magyar nyelv tanításához a direkt módszer alapján című munka hagyta el a sajtót. A népi-kolák első osztálya számára írták: Göndör K. igazgató, Mihaliczka J., Risppler R. és Zelliger A. tanítók. Kiadja Lampel

Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedése Budapest. Ára 70 kr. — Ezen mű megjelenése nagy fontossággal bír. Édes hazánk nyelve népünk között igen lassan terjed, mert az eljárás, melylyel az tanítatik, nem hagy maradandó nyomokat. Az iskola porával nagyobb részt a tanuló magyar nyelvi ismerete is lerázódott. E műben tárgyalt módszer biztos garanciát nyújt, annál is inkább, mivel a művet több évi gyakorlat tapasztalt sikere hozta létre. Megjegyezzük, hogy ezen uttörő munka megjelenését többi laptársunk is a legnagyobb rokonszenvvel fogadta s a magyar nyelv sikeres terjesztésénél nélkülözhetetlennek mondja. Nemzetiségi vidékeken működő tanítók ezek után bátran faképnél hagyhatják a mostanig alkalmazott, tanítót és tanulót egyaránt fárasztó és eredménytelen eljárást, vegyék kezükbe ez új művet, tanítsanak a szerint s Jókai szerint újból meghódítják Magyarországot. Midőn a könyvet még egyszer legmelegebben ajánljuk, megjegyezzük egyuttal, hogy az nemcsak a kiadónál, hanem minden könyvkereskedésben kapható.

Telefon.

Zsolna. Nem. O. A. Ugy sem vehettük volna hasznát. Ha valamit nyilvánosan szövé akar tenni, tessék azt mindig úgy formulálni, hogy a nagy közönség is érte, ne csak az, akire vonatkozik.

HIRDETÉSEK.

Alkalmazást keres!

Huszonkilenc éves, nős, gyermektelen

KERTÉSZ,

ki a kertészet minden ágában jártas, nevezetesen a virág- és konyhakertészetben teljesen otthonos s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik,

állandó alkalmazást keres

március vagy legkésőbb április elsejével.

Szíves tudakozódások a Nyitra megyei Szemle kiadóhivatalához intézendők.

2-2

A Mauthner-féle

hirneves

konyhakerti és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban a törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb 3-8.

fűszer- és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapest Andrassy-ut 23. szám alatt létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelezve, egy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

Homoki szőlőtelepítőknek igen fontos.

A cég 16 év óta áll fenn s most már az országon kívül is elterjedt vadonc csemetét szállít Horvát-, Szlavenszág, Bosznia, Cseh, Morvaország, Galícia, Bukovina, Stájerország, Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezuttal 700,000 drb; vadonc-állománya 10 millió. A cég évenként 4200—5000 rendelének küld szállítmányokat. A gyümölcsfa-iskola teljesen homoktalajon létesült s így főként a **homoki szőlőtelepítőknek kincses háza** mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülönben a lepos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakodásu vagy tulságosan kövérített talajban állítatik elő. A gyümölcsfajok boldogult **Bereczki Máté** mezőkövesházi hírneves telepéről valók. **Ugy magasderekú, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszibarack, kajszin barack, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió és eperből.** Az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökerű, fajhiteles, igen szép csemeték darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák darabja 45-50 kr. Nagyban vételnél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fentirt gyümölcsfajokból tábla-űrités folytán 1-2-3-4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2-5-7-10-15 kr-ért, melyek gazdag gyökérzetükkel fogva főként nagyban telepítésekhez olcsóságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadoncai is bármily számban és erősségben rendelhetők a fentirt cégnél. A gazdag gyökérzetű vadoncok 1000-re azok erőssége szerint 5 ftrt 85 krtól 19 ftrig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15% engedmény. — Levél-cím:

UNGHVÁRY LÁSZLÓ gyümölcsfa-iskolája **CEGLÉDEN.**

Tessék árjegyzéket kérni!

3-6.

Mezőgazdaságok számára.

Teljes

hámos-lószerszámok

hegyvidékre különösen alkalmasak, kiváló minőségűek és **olcsó árak** mellett nagy készletben kaphatók

Nyitrán, Mária-utca 9-ik házszám

Hahn Manó-nál.

A Nyitrai Iparbank mint részv.-társ. zálogköltésön-osztálya.

Zálog-árverés

1898. évi március hó 2-án.

Mindazon *ékszerek és zálogtárgyak*, melyek 1897-ik évi augusztus hó végeig ki nem váltattak, vagy nem hosszabbítottak meg, f. évi március hó 2-án a Nyitrai Iparbank termében délután 3-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavar-
nak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem ki-váltani, sem meghosszabbítani nem lehet.

Nyitrán, 1898. évi február hó 12-én.

1-2.

Az igazgatóság.

Együttal figyelmeztetnek mindazok, kik értékpapírokra felvett előlegeik után több mint hat havi kamattal hátralékban vannak, hogy ezen hátralékot haladéktalanul befizessék, mert ellenkező esetben a letett értékpapírok a vonatkozó szabályok értelmében eladatni fognak.

Szőlőtrágya-kompozíciót

és szőlők alá való **mindennemű műtrágyá-**
kat elismert kitűnő minőségben ajánl

A „HUNGÁRIA“

műtrágya, kén-sav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, Váci-körút 21.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.